

บทที่ ๙

หล่อหลอมความเป็นผู้นำ

ลูกหลานอเมริกันที่ไปรบเป็นใครมาจากไหนนะ ผมมองหาหนังสือ นิยายรักโรแมนติกที่มีหมวดทหารที่เป็นต้นแบบ แต่ก็หาไม่เจอ แนนนอน ถ้ามีก็คงไม่มีผมอยู่ในนั้น เอาเข้าจริง ๆ เมื่อถึงเวลาที่ต้องออกไปรบเพื่อ ประเทศชาติ คนที่ไปรบอาจไม่ใช่คนที่อยากจะไปจริง ๆ ก็ได้ หรือถ้าไป ก็เพราะไม่มีทางเลือกในชีวิตเท่าใดนัก ผมว่าอเมริกาล้มเหลวในเรื่องการ แสดงออกถึงความรักชาติเมื่อถึงเวลาที่ประเทศเข้าหน้าสีหน้าขวาน คนอเมริกันที่ไปรบที่สงครามเวียดนามจริง ๆ แล้วส่วนมากมาจากการ จับสลากเนื่องจากประเทศมีทรัพยากรมนุษย์มาก คนที่เข้าชายที่จะถูกเลือก ก็มีมาก ทำให้คนที่มีการศึกษาดีหรือมีอำนาจต่อรองสูงไม่ต้องไปรบ พวกที่เหลือที่ถูกเกณฑ์ไปรบคือคนที่โอกาสทางสังคมไม่ค่อยดีนักแต่มี สภาพร่างกายและจิตใจที่พร้อมทำการรบเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นทหาร อเมริกันที่ไปรบที่เวียดนามส่วนมากไม่เคยเจอสงคราม พวกที่การศึกษา น้อย ไม่มีทักษะที่กองทัพต้องการ หรือเป็นเพราะเหตุอื่น ๆ มักจะได้อยู่ ในแนวหน้า ซึ่งผมหมายถึงการเสียชีวิต

ยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวผมที่สุดคือพลวิฑูของผม ฟิล เนลซึ่งมาจาก เมืองพรอสเพคพาร์ค รัฐเพนซิลเวเนีย เขาบอกเองเลยว่าที่เขามารบที่

เวียดนามเพราะต้องเลือกเอาระหว่างติดคุกกับมารบ เขาเลยเลือกมารบ
ฟิล เนลเป็นคนมีนิสัยร่าเริงชอบเล่าเรื่อง บางทีผมก็อดสงสัยไม่ได้ว่า
สิ่งที่เขาเล่ามันจริงหรือเท็จ แต่ผมก็ไม่เคยแสดงออกให้เขาเห็น แต่ผมก็เชื่อ
บางอย่างที่เขาพูด เช่น เขาบอกว่าถ้าเขาเลือกที่จะไม่มารบก็อาจจะเจอ
ปัญหามากมาย เช่น จากพ่อเจ้าอารมณ์หรือจากผู้หญิง แต่ไม่ว่าความจริงจะ
เป็นอย่างไร เขาก็มารบที่เวียดนามเป็นเวลาถึง ๒๒ เดือนแล้ว และได้เหรียญ
กล้าหาญถึง ๒ เหรียญด้วยกัน และนั่นก็ไม่ได้ทำให้เขาเป็นคนซึมเศร้าแต่
ประการใด เขาบอกด้วยสำเนียงของชาวเมืองฟิลาเดลเฟียที่บ่งบอกถึงความ
มั่นใจว่าการที่เขาเป็นคนอารมณ์ดีเสมอนั้น มาจากการที่เขาไม่ทักตะหนิงในการ
ละอารมณ์ได้เร็วคือไม่เก็บอะไรมาคิดนาน “แยะแล้วหมวด ผมแยะแล้ว”
ฟิล เนลบอกผม ผมถามว่าแยะอะไรเพราะเขากับทุกคนในหมวดก็อยู่ใน
สมรภูมิรบเหมือนกัน เขาบอก “ผมไม่เหมือนทหารราบคนอื่น ผมแบก
วิทยุแต่คนอื่นถือปืน มันไม่เหมือนในหนังที่จอห์น เวย์นเล่นเลย ผมแยะแน่”
ฟิล เนลเป็นคนเก็บอาการไม่ค่อยเก่ง คิดอะไรก็พูดออกไป แต่เขามีศิลปะ
ในการบริหารจัดการเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในหมวดได้ดี ถ้าจะว่าไป
เขาเป็นนักการทูตน้อย ๆ ก็ว่าได้ ยกตัวอย่างเช่น นอกจากการทำหน้าที่
เป็นพลวิทยุแล้วเขายังมีหน้าที่ในการแจกจ่ายของเบ็ดเตล็ดรวมถึงบุหรี่ให้
ทหารในหมวดและเขาก็จะมี “ลูกค้ากลุ่มพิเศษ” ที่มักจะได้ของกินของใช้ที่
ดีกว่าคนอื่น โดยที่เขาไม่อ่านาจต่อรอง รู้สึกว่าเขาจะมีความภูมิใจมาก
ที่เขาสามารถเอาชนะระบบได้ และทำให้ผู้หมู่หรือจำจบเขาไม่ได้ หลังจาก
ปฏิบัติหน้าที่ที่เวียดนามได้สัปดาห์ ฟิล เนลก็เริ่มจะมีความเป็นทหารอาชีพ
ทหารคืออาชีพของเขาซะแล้ว ถ้าหากกองทัพบกต้องเข้าสู่สงครามและ
เขาเป็นคนที่กองทัพจะคัดออก ก็ช่างปะไร เมื่อเปรียบเทียบเขากับพวกที่
เก่งแต่ปากแต่หนีการเกณฑ์ทหาร ผมว่าเขาเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว

จิม บาร์น จากเมืองแอชวิลล์ รัฐนอร์ทแคโรไลนา เมืองที่เป็นที่รู้จักกันว่าในเวลาที่บ้านเมืองต้องการคนไปเป็นทหารเพื่อไปรบ คนในเมืองนี้ก็จะขึ้นอาสาก่อนใคร ๆ และพวกผู้ชายที่มาจากภูเขารอบ ๆ เมืองแอชวิลล์ แม้เป็นชาวบ้านธรรมดา ๆ แต่แข็งแรงทั้งกายใจและเป็นพวกสู้ยิบตาเพื่ออุดมการณ์และสิ่งที่เชื่อ อย่างไรก็ตาม ผมเชื่อว่าถ้าสถานการณ์ไม่เลวร้ายจนเกินไป บาร์นก็คงจะไม่มารบ เหตุที่ผมเชื่อก็เพราะว่าพลทหารบาร์นเป็นคนฉลาดมาก รูปร่างดี แข็งแรง เดาได้เลยว่าเกรดเขาสมัยมัธยมคงดีมากและเขาน่าจะได้รับการศึกษาด้วยซ้ำผ่านทางนักกีฬายอดเยี่ยมด้วยมันสมองที่ดีและความคล่องแคล่ว บาร์นน่าจะไต่งานดี ๆ ในโลกข้างนอกได้ แต่บาร์นเป็นคนพูดติดอ่างมากถึงขนาดที่ว่าคนอื่นจะไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เขาพูดได้ ด้วยความที่บาร์นเป็นคนรูปร่างใหญ่ เขาสามารถถือเครื่องยิงลูกระเบิดเอ็ม-๗๙ (M-79) ได้อย่างสบาย และถึงแม้จะตัวใหญ่ แต่ก็เคลื่อนไหวคล่องแคล่วว่องไว เวลาเคลื่อนที่ผ่านป่าหนา ๆ เขาสามารถผ่านไปได้อย่างสบาย ๆ โดยไม่ทำให้เกิดร่องรอยเด่นชัด บาร์นเป็นทหารที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง และทำตัวเป็นตัวอย่างแก่ทหารคนอื่น ๆ แต่ที่เขามีปัญหาในการพูด เวลาพูดจะติดอ่าง ตาเหลือกขึ้นข้างบน พร้อมกับปากที่อ้ากว้าง คำพูดแต่ละคำมักจะติดอยู่ในคอก่อนจะออกมาเป็นคำได้

ดูเหมือนบาร์นจะอายุในเรื่องนี้มาก เขามีความรู้ดีกว่าทำให้บรรพบุรุษชายหน้า เพราะบรรพบุรุษแต่ละคนก็ทำตัวเป็นตัวอย่าง เวลาจะพูดอะไรก็มีคนฟัง ส่วนเขาไม่มีใครรอให้เขาพูดจนจบประโยคก่อน แต่จะเดินหนีไป ด้วยเหตุนี้เขาเลยไม่เข้ามหาวิทยาลัย หางานทำ หรือเล่นกีฬา บาร์นอาสาสมัครที่เวียดนามสังกัดหมวดทหารราบที่ ๒ กองร้อยบราโว่ กองพันทหารราบที่ ๔ ของกรมทหารราบส่งทางอากาศที่ ๕๐๓

เวลาทำงานเขาคงจะอดอันมาก แต่ยิ่งเขาพูดน้อยเท่าไรยิ่งเป็นประโยชน์กับเขาเท่านั้น และเพื่อนร่วมงานก็ยิ่งชอบเขามากขึ้น

ส่วนสิบโท จอน คิลลิแกน มาจากเมืองเบเคอร์สฟิลด์ รัฐแคลิฟอร์เนีย คิลลิแกนเป็นคนที่เข้าใจธรรมชาติของสงครามดีว่าไม่มีความยุติธรรมใด ๆ ทั้งสิ้น และดูเหมือนเขาจะสนุกกับการมารบด้วยด้วยวัยเพียง ๒๒ ปี เขามารบที่เวียดนามครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ แล้ว และเป็นทหารที่มีประสบการณ์ในการรบมากที่สุดในหมวด ทุกคนให้เกียรติเขาในเรื่องประสบการณ์ในการรบ แต่ไม่มีใครมองว่าเขาเป็นมิตร คิลลิแกนเป็นคนเงียบ ๆ ไม่ชอบสูงส่งกับใคร มีคำพูดที่หลุดออกจากปากเขาน้อยมาก เขาไม่เคยเรียกผมว่า ผู้หมวด หรือมีคำว่า “ครับผม” ให้ได้ยิน เวลาได้รับคำสั่งเขาจะฟังและก็จะจ้องตาเขม็งอาจทำปากเผยอเล็กน้อยด้วยอาการดูถูกยิ่งกับนายทหารด้วยแล้ว เขายังแสดงการดูถูกทางสายตาแบบไม่ปิดบัง

ถึงแม้ว่าคิลลิแกนจะดูไม่ได้เรื่องเกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติทางทหารและเป็นคนเก็บตัว แต่เขาเป็นทหารที่ทุกคนเกรงใจมาก เพราะประสบการณ์ในการรบที่สูงและเคยได้รับบาดเจ็บถูกยิงเฉียดตายมาแล้ว บางคนบอกเขาเป็นแมวเก้าชีวิตและเวลารบเขาจะดูดันมาก ไม่ห่วงความเป็นความตายของตัวเองเลย ตำแหน่งที่เขาได้รับในการเดินลาดตระเวนเรียกว่าพลลาดตระเวน เขาจะเดินนำหน้าทุกคนในการเดินลาดตระเวนซึ่งเป็นตำแหน่งที่รับความเสี่ยงมากกว่าใคร แต่เขาไม่เคยบ่นแม้กระทั่งเวลาฝนตกเขาก็ไม่ยอมแม้แต่จะปาดน้ำฝนออกจากขนคิ้ว และถ้าภารกิจต้องอดนอนเป็นเวลาหลายคืนเขาจะเป็นคนที่สามารถวางใจได้ว่าจะไม่หลับเลย คิลลิแกนจะตื่นตัวอยู่เสมอ เขาเป็นแบบฉบับของทหารราบและหน่วยทหารทุกหน่วยควรมีคนอย่างเขาอยู่

ในสนามรบคิลลิแกนมีคุณสมบัติของทหารเป็นนักรบในบทสนทนาครั้งหนึ่งระหว่างผมกับเขาซึ่งถือว่านานที่สุด เขาบอกว่าจริง ๆ แล้วกองทัพได้ปลดประจำการเขาไปแล้วหลังจากไปรบที่เวียดนามถึง ๒ ครั้ง แต่เขายืนยันอาสามารถเป็นครั้งที่ ๓ เอง นักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มหนึ่งเตือนเขาว่าอย่าให้กองทัพมาเกณฑ์ไปรบได้ เขาโมโหมากและตอบไปว่า “เกณฑ์ผมเหรอ ผมต่างหากที่อาสาไปรบเพื่อจะได้มีโอกาสฆ่าไอ้พวกเลว ๆ เหล่านั้น”

ดูเหมือนเขาจะชอบเรื่องที่เล่านี้มากและผมก็เชื่อว่าเขาพูดจริงและประเมินเขาว่าเขาเป็นนักรบโดยแท้

หมวดของผมประกอบไปด้วยคนหลากหลายแบบเนล บาร์น และคิลลิแกน ทุกคนมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่คนที่ประสบการณ์โชกโชนจนถึงเด็กใหม่อายุแค่สิบเจ็ด แต่ทุกคนมีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือไม่มีสิทธิพิเศษใดที่จะได้รับการยกเว้นการเกณฑ์ทหาร อีกทั้งยังถูกส่งมารบในที่ที่ห่างไกลความเจริญมากที่สุดเหมือนกัน ความจริงมีหลากหลายวิธีที่จะหลบหลีกไม่ต้องมาเป็นทหารราบ และก็มีเพื่อนร่วมชาติหลายคนที่ไม่เคยสวมเครื่องแบบทหารหรือไม่เคยเห็นครุฝึกทหารเลย แต่ลูกน้องผมที่มารบที่นั่นเหมือนถูกสาปมาตั้งแต่เกิดว่าต้องมารบเท่านั้น แต่พวกเขาไม่ได้บ่นอะไร และพยายามทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดและก็หวังว่าผู้นำของพวกเขาจะพาพวกเขาหนีรอดปลอดภัยจากที่นี่

มันเป็นเรื่องตลกที่บางทีลูกน้องจะมีประสบการณ์ในการรบมากกว่าผู้บังคับหมู่ของตัวเอง ในกรณีนี้กองทัพก็จะหาวิธีเกณฑ์พลเรือนทดแทน โดยก่อนไปรบก็จะได้รับการฝึกเบื้องต้นหลายหลักสูตรและก็แต่งตั้งให้เป็นสิบตรีในกองทัพ แต่ประสบการณ์ในการเป็นทหารก็ยัง

น้อยอยู่ซึ่งถ้าเป็นนายสิบหรือจ่าในกองทัพต้องใช้เวลาหลายปีในการสร้าง แต่กองทัพไม่มีทางเลือก สงครามเวียดนามได้คร่าชีวิตของนายสิบในกองทัพไปเป็นจำนวนมาก และก็ต้องหากำลังพลมาทดแทนโดยด่วน จริง ๆ ต้องให้เกียรติพวกที่มาทดแทนและไปทำการรบที่เวียดนามเพราะหลายคนทำหน้าที่ได้ดีทั้งในบทบาทของผู้บังคับหมู่และรองผู้บังคับหมวด

หมวดของผมไม่ได้ประกอบไปด้วยทหารอเมริกันทั้งหมด มีทหารเวียดนามได้คนหนึ่งมาประจำด้วยโดยเขามีอายุ ๔๐ ปี ซึ่งถือว่ามากเมื่อเทียบกับทหารอเมริกันที่มีอายุเฉลี่ยประมาณ ๒๑ ปีเท่านั้น ทหารเวียดนามได้คนนี้ชื่อเหงียน หนาน เขาเคยเป็นเวียดนามมาก่อน ๕ ปีแต่กลับใจมาอยู่กับพวกเวียดนามได้และมาประจำอยู่กับพวกเราเพื่อแลกกับการได้รับอภัยโทษ เขาอาสามารถให้กับหน่วยทหารอเมริกัน หนานบอกว่าเขาไม่ได้สมัครใจไปเป็นเวียดนามแต่ถูกบังคับ พวกเวียดนามเข้าไปในหมู่บ้านและบังคับให้เขาเป็นทหาร ไม่ว่าเขาจะพูดจริงหรือไม่ ผมสันนิษฐานว่าเขาต้องเป็นทหารที่ดีมาก่อน และแกร่ง ด้วยความสูงขนาด ๕ ฟุต ๘ นิ้ว ถือว่าสูงสำหรับชาวเวียดนามและไม่มีไขมันเลยมีแต่กล้ามเนื้อ เดว่าช่วงหนึ่งเขานำทำงานพวกตัดไม้มาก่อน

เท่าที่เห็นผมว่ามี ๓ อย่างที่หนานชอบคือ บุหรี่ ผู้หญิง และก็การได้ฆ่าพวกเวียดนาม ความสำคัญอาจจะเรียงจากหลังมาหน้าก็ได้ ด้วยวัยขนาดเขาเวลาในการรบเริ่มลดน้อยลง เขาได้รับเหรียญกล้าหาญ ๕ เหรียญที่แสดงออกถึงความกล้าหาญในสมรภูมิรบและเขาเองบากเป็นขีดไว้ที่พานท้ายของปืนเล็กยาว เอ็ม-๑๖ จำนวน ๔๕ ชิด สำหรับทหารเวียดนาม ๔๕ นายที่เขาสังหาร แน่นนอนในสายตาของพวกทหารเวียดนามในจังหวัดบินดินเขาเองก็ถูกตั้งค่าหัว ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยเขาได้ย้ายมาชิกในครอบครัวไปอยู่ในจังหวัดใกล้เคียงและก็ไปเยี่ยมแบบลับ ๆ หนาน

เป็นนักรบหรือจะว่าไปเป็นนักฆ่าที่ดุดันมาก วันหนึ่งขณะที่ออกชุมโจมตี มีเวียดนามคนหนึ่งเดินผ่าน หนานยิงมันแต่กระสุนด้าน เขาตัดสินใจกระโจน เข้าใส่ทหารเวียดนามคนนั้นและก็ทุบด้วยพานท้ายปืนจนทหารเวียดนาม คนนั้นเสียชีวิต ความดุสันของเขาเป็นที่ประจักษ์แก่เพื่อนทหารทั้งหลาย แต่สักวันหนึ่งเขาก็ต้องถูกเอาคืน เขาเองก็รู้ตัวดี แต่กว่าจะถึงวันนั้นเขาจะ พยายามฆ่าทหารเวียดนามให้ได้มากที่สุด

ในบางครั้งหนานจะลาเพื่อเอาเงินเดือนที่ได้ไปให้ทางบ้าน ตอนเขาลาจะมีคนที่มาแทนเขาคือซอง ซึ่งเป็นคนที่มีบุคลิกตรงข้ามกับ หนานโดยสิ้นเชิง ในขณะที่หนานเป็นคนจริงจังกับทุกเรื่อง ซองจะเป็นคนง่าย ๆ สบาย ๆ กับชีวิตและยิ้มเก่ง รูปร่างเตี้ยล่ำ ซองเลือกที่จะเอาครอบครัวไว้ใกล้ ๆ เพื่อจะได้เดินทางไปเยี่ยมได้บ่อย ๆ เมื่อมี โอกาส ครอบครัวเขาอาศัยอยู่บ้านหลังเล็ก ๆ ในหมู่บ้านบองซอนติดกับ แอลซี อิงลิช บางทีซองอาจจะคิดว่าการที่เขาเอาครอบครัวมาอยู่ใกล้กับ ที่ตั้งของกองพลน้อยอาจจะทำให้พวกเขาปลอดภัยจากพวกเวียดนามก็เป็น ได้ ซึ่งปกติพวกมันมักจะไม่มีความปลอดภัยต่อเพื่อนทหารที่แยกตัวออกไป วันที่พวกทหารเวียดนามแค้นคั่นก็มาถึงวันหนึ่ง ซึ่งเป็นช่วงที่ผมยังอยู่ที่ เวียดนาม วันหนึ่งในขณะที่ซองกลับไปเยี่ยมบ้านและนอนหลับอยู่กับ ภรรยา พวกทหารเวียดนามก็จู่โจมเข้าบ้านฆ่าภรรยา พ่อและลูกสาวต่อหน้า ต่อตาและก็ตัดขาข้างหนึ่งของแม่เขาออก ในเวลาต่อมาไม่นานแม่ของเขาก็เสียชีวิตจากความทุกข์ทรมานทั้งกายและใจ

ซองตัดสินใจกลับมารบกับพวกเราอีกครั้ง แต่คราวนี้เขา กลายเป็นคนละคน จากที่เคยร่าเริงก็เป็นคนที่เคร่งขรึมและไม่สูงส่ง กับการมาก สงครามทำลายทุกอย่างที่เขาทำและทำให้เขากลายเป็นคนละคน

ชีวิตในช่วงสงครามสำหรับชาวเวียดนามนั้นยากลำบากมากสำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาเอง การมาร่วมรบในสงครามที่ไม่มีความชัดเจนเช่นนี้มีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจและประชากรของประเทศเล็กน้อยมากเนื่องจากประเทศมีขนาดใหญ่ ทหารส่วนใหญ่ของประเทศก็ไม่ได้มีส่วนร่วมรบในภูมิภาคนี้เท่าไร แต่สำหรับชาวเวียดนามแล้วสิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นสงครามจริง ๆ เป็นสงครามที่ทำให้ตายทุกอย่างที่พวกเขามีและทุกคนก็ได้รับผลกระทบ ผมเห็นกับตากับสิ่งที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านที่หมดผมมีหน้าที่ในการคุ้มครอง

สิ่งที่เห็นได้ชัดสิ่งหนึ่งในหมู่บ้านคือการที่ไม่มีผู้ชายเหลืออยู่เลย พวกผู้ชายจะไปเป็นทหาร ไม่ฝ่ายใดก็ฝ่ายหนึ่ง สำหรับพวกที่อยู่กับรัฐบาลของเวียดนามได้ส่วนใหญ่ถ้าไม่เสียชีวิตในสนามรบก็จะได้มีโอกาสกลับบ้าน ส่วนพวกเวียดนามไม่สามารถกลับบ้านได้อย่างเปิดเผย แต่เนื่องจากพวกมันทำงานกันอย่างลับ ๆ อย่างเช่นในพื้นที่ที่ผมอยู่ พวกเวียดนามก็จะมีครอบครัวอยู่ในหมู่บ้าน สามารถมาดูแลได้ตลอดเวลา การที่ไม่มีผู้ชายเหลืออยู่ในหมู่บ้านเลยหมายความว่างานส่วนใหญ่คนที่ทำคือคนแก่ ผู้หญิงและเด็ก มีเด็กอยู่เป็นจำนวนมากในหมู่บ้าน แสดงว่าพวกผู้ชายมาเยี่ยมบ้านบ่อยกว่าภาพที่ปรากฏ พวกที่น่าสงสารมากที่สุดคือพวกวัยรุ่นผู้หญิง พวกนี้รอคอยสามีกลับจากสงครามและก็จะได้อยู่ด้วยกันเพียงนิดเดียว ส่วนมากพวกเธอจะกลายเป็นม่ายเนื่องจากสามีเสียชีวิตในระหว่างสงคราม

ทุก ๆ เข้าเวลาประมาณ ๗ โมงเช้า พวกวัยรุ่นผู้หญิงจะออกไปทำงานในทุ่งนาหรือไร่ เสื้อผ้าที่สวมใส่ไปทำงานในชุดสีดำทำให้พวกเธอดูสง่างามเหมือนเครื่องปั้นดินเผาจีนคุณภาพสูง พวกทหารอเมริกันที่กลับจากลาดตระเวนหรือเสร็จจากการตรวจฐานต่างมองตามด้วยตาละห้อย

วันหนึ่งผมสังเกตเห็นว่าบาร์นเปลี่ยนหน้าหน้าบางอย่างในขณะที่เขากำลังถ่างหญ้าบริเวณสวนสนามหีบเพลงรอบ ๆ ฐาน สิ่งที่เขาเห็นคือ ผู้หญิงหน้าตาดีคนหนึ่งกำลังเดินผ่านมาแต่เขามีแขนแค่ข้างเดียว แขนเสื้ออีกข้างถูกพับอย่างดีเข้ากับไหล่

ผมถามบาร์น “เกิดอะไรขึ้นหรือ”

บาร์นตอบช้า ๆ พยายามไม่ให้ติดอ่างมาก “เธอและแฟนเป็นพวกเวียดนาม วันหนึ่งกลุ่มของพวกเวียดนามซึ่งมีเธอและแฟนเดินผ่านบริเวณที่พวกเราซ้อม ผลก็คือแฟนของเธอเสียชีวิต ส่วนเธอถูกยิงเข้าที่แขน พวกเราก็นำเธอไว้แต่ต้องตัดแขนข้างนั้นทิ้ง เธอเลยต้องมาทำงานที่นั่นหรือที่ไร่แทน” บาร์นถามผมด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจนว่า “ถ้าเป็นหมวดหมวดจะพูดอะไรกับเธอที่แขนขาดเพราะเรา”

ผมไม่รู้จะตอบอะไร

เด็กชาวเวียดนามน่ารักมากในความคิดผมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กผู้ชายเวลาเดินดูแกร่งและสง่างาม พวกเขาจะล้อเล่นกับทหารอเมริกันเมื่อเดินผ่านด้วยภาษาอังกฤษปนเวียดนามแบบง่าย ๆ แต่ถึงพวกเขาจะชอบพวกเขาอย่างไรหากจำเป็นต้องลงมือสังหาร เด็กพวกนี้ก็จะพร้อมที่จะทำโดยไม่เคอะเขินเพราะถูกสอนมาจากพ่อแม่หรือพี่ ยกตัวอย่างเช่น วันหนึ่งเด็กผู้ชายคนหนึ่งยิงนายทหารเวียดนามใต้คนหนึ่งที่เป็นผู้นำของหมู่บ้านมันกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตพวกเขาไปเสียแล้วในยามสงครามเช่นนี้ แต่เมื่อมีทหารอเมริกันเสียชีวิต เด็กพวกนี้ก็จะมาเฝ้าฝังศพและคอยนับสมาชิกของหมู่บ้านของผู้ตายว่าเหลือกี่คน เด็ก ๆ จะมีคนที่พวกเขาชอบเป็นพิเศษ และถ้าคนคนนั้นไม่อยู่ พวกเขาก็จะหันหน้าหนีด้วยน้ำตาคลอเบ้า ผลของสงครามที่นี้มันก็แปลกดีเหมือนกัน กลุ่มคนที่

นำเสนอสารที่สุดอีกกลุ่มคือคนสูงอายุ พวกนี้เห็นสงครามมาทั้งชีวิต เริ่มจากกับพวกทหารญี่ปุ่น ทหารฝรั่งเศส เวียดนามินห์ และสุดท้าย พวกเวียดนามและทหารอเมริกัน และมาเจอการแบ่งแยกประเทศเป็นเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ไม่มีความหวังเลยสำหรับอนาคตที่สดใส มีแต่อดีตที่มีดมนพร้อมกับบ้านเรือนที่พังทลาย ลูกหลานที่เป็นชายก็หายไปกับสงคราม ถ้ากลับมาก็ไม่สมบูรณ์ พวกคนสูงอายุนำเสนอที่ต้องมาคอยเลี้ยงหลาน ส่วนมากเป็นหลานผู้หญิง ตอนแรก ๆ ก็คงไม่กระไร แต่เมื่อเริ่มแก่ตัวมากขึ้นก็ลำบากในการเลี้ยง

เราจะไปว่าคนสูงอายุเหล่านี้ไม่ได้เพราะคนสูงอายุจะเหมือน ๆ กันทั่วโลก คนสูงอายุที่เป็นผู้หญิงถึงแม้จะเป็นแม่ของพวกทหารเวียดนามก็มองพวกเราด้วยความเอ็นดู ส่วนคนสูงอายุผู้ชายซึ่งส่วนมากจะเคยผ่านสงครามมาแล้ว ซึ่งอาจเคยเป็นเวียดนามหรือทหารของเวียดนามได้ก็จะคุยกับพวกเราพร้อมสูบบุหรี่ไปด้วยเล่าถึงความหลังต่าง ๆ ว่าเคยเป็นมาอย่างไร พวกนี้จะแกร่งมาก แต่ก็มี ความหลังที่ยากจะลืม

แทรน แวนดอง ผู้ใหญ่บ้านวัยกลางคนของทองแลม มีลักษณะผสมทั้งความแกร่งและความใจดีอยู่ในตัวซึ่งเป็นลักษณะของคนในหมู่บ้านนี้ ด้วยรูปร่างที่เล็กและด้วยวัย ๕๗ ปี ถือว่าเขารูปร่างดีมากมีพุงเล็กน้อย บุคลิกคล้าย ๆ นักการเมืองที่นิวยอร์กคือจริงจัง จับมือทักทายง่าย (อย่างน้อยกับทหารอเมริกัน) และตบที่หลังเบา ๆ เมื่อต้องการปลอบ นอกจากนั้นเขาจะมีสัญญาตญาณของการเอาตัวรอด เคยเป็นทหารและบาดเจ็บมาแล้วถึง ๗ ครั้ง ครั้งแรกในวัยหนุ่มและที่เหลือในระหว่างการเป็นทหารของรัฐบาลเวียดนามใต้ รอยแผลตามตัวเป็นเครื่องยืนยันได้ดี เริ่มจากแผลที่เป็นทางยาวจากสันเท้าซ้ายจนมาถึงเขารอยถูกแทงจากอกทะลุแผ่นหลัง รอยแผลเป็นทางยาวที่แก้มขวา รอยเข็ม

ที่เย็บเป็นสันยาวที่ลำคอ ตาซ้ายที่หายไป เหลือแต่ตาข้างขวาที่แกร่ง
ดุจหินผา ที่เอวเขาจะพกปืนสั้นขนาด .๔๕ มม. สำหรับผมแล้วการพกปืน
ประเภทนี้ถ้าไม่บ้าก็โง่เพราะปืนมันไม่เสถียรเอาเสียเลย เวลาเล็งก็ไม่แม่นยำ
และโอกาสที่ปืนจะลั่นเองก็มีมาก แต่สำหรับตอแล้วเขาให้ความสำคัญ
กับโอกาสที่จะปะทะกับพวกเวียดนามมากกว่าโอกาสที่ปืนจะลั่นเอง
ทุกเสี้ยววินาทีมีค่าสำหรับชีวิต โดยเฉพาะในการป้องกันตัวเอง

ไม่มีใครรู้ว่าทำไมพวกเราทั้งทหารอเมริกัน ทหารเวียดนามได้
ที่มาอยู่ที่หมวดเรา และชาวบ้านทุกเพศทุกวัยต้องมาเจอกันในสถานการณ์
เช่นนี้ พวกเราเพียงแค่เล่นบทบาทของเราให้ดีที่สุด ข้าศึกคงไม่ปล่อยให้
ให้หมู่บ้านทองแลมกลายเป็นสัญลักษณ์ของความเข้มแข็งของรัฐบาล
เวียดนามได้ตลอดไปและพวกเราก็มีหน้าที่ปกป้องหมู่บ้านให้นานที่สุด
มันคงต้องจบลงแบบฝ่ายหนึ่งอยู่ ฝ่ายหนึ่งไป ไม่มีเสมอกันอย่างแน่นอน